

Savukosken kunnalle

Joonas Rentola
vt. kunnanjohtaja
+358 40 545 9009

Kauppakuja 2 A 1
98800 Savukoski
[*joonas.rentola@savukoski.fi*](mailto:joonas.rentola@savukoski.fi)

Taustaa

Savukosken kunnanhallitus on päättänyt lähettää valmisteluun periaatepäätöksen, jonka mukaan kunta ottaisi viralliseksi linjاکseen, ettei se puolla uraania tai toriumia sisältävää koe- ja kaivostoimintaa tai muuta kaivostoimintaa, josta aiheutuu merkittävää haittaa tai vaaraa ympäristölle kunnan alueella.

Savukosken kunta pyytää Yli-Kemin kalatalousalueelta asiantuntijalausuntoa erityisesti seuraavista näkökulmista:

- Uraania ja toriumia sisältävään sekä muuhun merkittävään kaivostoimintaan liittyvät mahdolliset vaikutukset alueen vesistöihin ja kalakantoihin.
- Kaivostoiminnan riskit kalataloudelle, mukaan lukien vaikutukset vedenlaatuun, vaellusreitteihin, kutualueisiin ja kalojen lisääntymiseen.
- Mahdolliset pitkäaikaiset tai kumulatiiviset vaikutukset vesiekosysteemeihin.
- Kalataloudellisesti merkittävät näkökohdat ja suojelutarpeet kunnan valmistelun tueksi.

Yli-Kemin kalatalousaluetta on pyydetty toimittamaan lausunto 3.3.2026 mennessä vt. kunnanjohtaja Rentolan sähköpostiin joonas.rentola@savukoski.fi

Lausunnon perusteet

Yli-Kemin kalatalousalue toimii alueellisena kalatalousedun ajajana ja viranomaisena ja antaa siten lausunnon asiassa.

Yli-Kemin kalatalousalue lausuu seuraavaa

Koerikastustoiminnan lupahakemus ei selvitä toiminnan päästöjä pohja- eikä pintavesiin. Loitsana on pohjavesivaikutteinen lampi, joka on perusteeltaan suuri lähde. Alueen pohjavesivaikutuksia ei ole selvitetty. Koelouhinta ulottuu pohjaveden alle, eikä pohjaveden pilaantumista ole selvitetty pohjavesivaikutteisten pintavesien ja niiden eliöstön osalta. Pohjaveden pilaaminen on kiellettyä YSL ja VPD mukaisesti.

Nuortin taimen on Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) hylkäämän lupapäätöksen ratkaisun peruste. Koelouhinta vaikuttaa mitä todennäköisimmin Loitsanan veden laatuun ja määrään. Sitä kautta vaikutukset ovat haitallisia suoraan Nuortin taimenelle ja välillisesti Kemijoen taimenelle.

Samalla koerikastustoiminta kohdistuu malmioon, jossa ylittyy 100ppm pitoisuudet toriumia (Th) ja uraania (U). Kaivosyhtiön mukaan Loitsanan malmiossa on toriumia ja uraania yhteensä noin 110ppm.

Grönlannin alkuperäisasukkaat kielsivät yli 100ppm malmien kaivamisen ympäristönsuojelusyistä. Soklin säteily leviää teollisessa prosessissa ympäristöön pölyjen, tuulen ja vesipäästöjen kautta. Leviämisen kautta radioaktiivisuus kertyy ravintoketjuun ja sitä kautta alueen ihmisiin (Liite 1).

Alueen perustutkimukset puuttuvat, eikä koetoimintaa voi aloittaa ennen kuin on seurattu vesiä ja kaloja ennen toiminnan aloittamista 1–2 vuoden ajan (vrt. Kemijärvi Bioref YSL lupa). Vaikutusten arvioinnissa on epävarmuuksia, joiden vuoksi edellinen lupa kumottiin. Epävarmuuksien ja radioaktiivisten pitoisuuksien vuoksi koetoiminta aiheuttaisi sellaisia vaikutuksia kalastolle ja vesiluonnolle, ettei sitä voi sallia.

Alavirtaan leviäminen tapahtuu virran mukana ja on haitallista myös Kemijoen taimenelle ja harjukselle. Koerikastuksen vesistövaikutuksista ja purkusuunnista ei ole vaikutusarviointeja.

Hakemusasiakirjat ovat puutteelliset, eikä niistä ole pyydetty lausuntoja, joten on todennäköistä, etteivät hakemusasiakirjat ole riittäviä Lupa- ja valvontaviraston mielestä.

Kemijärvellä 3.3.2026

Kari Kivelä
hallituksen puheenjohtaja
Yli-Kemin kalatalousalue
p. 0400580109